

KONUŞMA EĞİTİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yrd. Doç. Dr. Duygu UÇGUN

Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü
duyguucgun@yahoo.com

Özet

İnsanın sosyal ilişkilerini sürdürebilmesi için en fazla ihtiyaç duyduğu beceri olan konuşma, günlük hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. İletişim konusunda yapılan araştırmaların sonuçları, konuşmanın iletişimde ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Ne yazık ki taşıdığı öneme rağmen bu dil becerisinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalar yeterli değildir. Bu çalışmada konuşma eğitimini etkileyen faktörler üzerinde durulmuş ve bu becerinin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Konuşma, beceri, eğitim, iletişim.

THE FACTORS AFFECTING THE SPEAKING EDUCATION

Abstract

Speaking which is the skill the humans need most in order to be able to carry on their social interactions is an unseparable piece of daily life. The results of the studies on communication prove how much speaking is important in communication. Unfortunately despite the importance of it, the studies on improving this language skill isn't sufficient. In this study the factors which affect speaking education are focused and suggestions about improving that skill are presented.

Key Words: Speaking, skill, education, communication.

Giriş

İnsanlar, doğuştan gelen bir konuşma yeteneğiyle dünyaya gözlerini açarlar. Konuşma yeteneği doğuştan gelir fakat kişinin düzgün ve doğru konuşabilmesi okul hayatında alacağı konuşma eğitimine bağlıdır. Eğitim kurumlarındaki konuşma derslerinin genel amacı, öğrencilere duygu, düşünce, gözlem, hayal ve isteklerini dil kurallarına uygun ve etkili biçimde anlatma becerisi kazandırmaktır (Özbay, 2005: 121).

İnsan, okula gelmeden önce aile ve arkadaş çevresi içinde konuşmayı öğrenir ve geliştirir. Burdurlu ve Kantarcı (1971: 102), bu durumu şu şekilde özetlemektedir:

a- Öğrenci, evde gereği gibi güdümlü olarak eğitime uygun bir biçimde konuşturulmaz,

b- Yakın çevresinde, konuşmaları gelişmiş kişilerle karşılaşmaz,

- c- Yaşına göre film ve tiyatro seyredemez,
- d- Yaşına göre fazla sayıda kitap okuyamaz,
- e- Okulda sınıfların kalabalık olması nedeniyle bol bol konuşma fırsatı bulamaz,
- f- Ailesi içinde çok düzgün konuşmalar dinleyemez.

Dolayısıyla okula başlayan öğrencinin konuşmasında daha önce bulunduğu çevrede edindiği bazı telaffuz hataları bulunur. Bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi önemlidir. Ailelerin çocuklarının konuşmalarına gereken özeni göstermeleri gerekir. Çocuğun konuşma sırasında telaffuz hatası yapması ya da yanlış kelime kullanması, ebeveynler tarafından tespit edilmeli ve bunların giderilmesine çalışılmalıdır. Arkadaş çevresi de çocuğun konuşmasını etkileyen faktörlerden biridir. Aileler, çocuğun arkadaşları konusunda da titiz davranmalıdır. Çocuğun konuşmasını olumlu yönde etkileyecek kişilerle arkadaşlık etmesi oldukça önemlidir. Fakat ailelerin Türkçe bilmemesi veya Türkçeyi etkili ve güzel bir şekilde kullanamaması durumunda Türkçe öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir.

Konuşma eğitiminin hedeflenen sonuçlara ulaşabilmesi için öğretmenin telaffuzunun ve diksiyonunun düzgün olması gerekir. Çünkü öğrencilerin konuşmalarındaki hataları düzeltmelerinin en etkili yollarından biri, öğretmenlerinin konuşmasını dinlemeleridir. Bu yüzden Türkçe öğretmenlerinin fakülte yıllarında düzgün ve etkili konuşma kuralları konusunda iyi bir eğitim almaları gerekmektedir. Türkçe eğitimi bölümlerine öğrenci alınırken merkezî yerleştirme sınavının yanı sıra konuşma ve yazma becerilerinin ölçüldüğü bir özel yetenek sınavı yapılabilir (güzel sanatlar ve beden eğitimi bölümlerinde olduğu gibi). Böyle bir yeterlilik sınavı dört yıllık üniversite eğitiminden sonra da gerçekleştirilebilir. Bu sınavda başarılı olan öğrencilere Türkçe öğretmenliği yeterlilik belgesi verilmeli ve bu belge, öğretmenlik başvurularında istenmelidir.

İyi bir konuşmanın şu nitelikleri taşıması beklenir:

- a- Konuşmanın belli bir amacı olmalıdır.
- b- Konuşma, yıkıcı olmamalı, dinleyenleri anlatılanlara inandırmalıdır.
- c- Konuşmada doğru ve güvenilir bilgilere dayanılmalıdır.
- d- Konuşmayı dinleyecek olan topluluğun özellikleri, konuşmacı tarafından göz ardı edilmemeli; konuşma için seçilen kelimelerde bu özellik dikkate alınmalıdır.
- e- Konuşmada el, yüz ve vücut hareketlerinden de yararlanılmalıdır.
- f- Konuşma sırasında birlikte düşünme, öğretme, duygulandırma, tartışma gibi yöntemlere başvurulmalıdır (Özkırımlı, 1994).

Konuşmanın bu niteliklerinin Türkçe öğretmeni tarafından unutulmaması, dersi daha zevkli hâle getirecek ve öğrencilerin Türkçenin inceliklerini, güzelliklerini dinleyerek öğrenmelerini sağlayacaktır.

Türkçe öğretmenin ses ve nefes idaresi hakkında da bilgi sahibi olması gerekir. Nefesini iyi kullanamayan bir öğretmenin telaffuzu ne kadar güzel olursa

olsun, kurduğu cümleler bir kıymet ifade etmez. Bu yüzden dersten önce öğretmenlerin sık sık nefes alıştırmaları yapması gerekir (Erem ve Sevin, 1947).

Bu konudaki başka bir sorun da öğretmen adaylarının mesleğe atanmadan önce almaları gereken sağlık raporları konusunda yaşanmaktadır. Çünkü söz konusu raporların alınması sırasında çoğu zaman doktorlar, adaylarla muhatap olmamaktadır. Bu da kekemelik, bazı sesleri söyleyememe gibi problemleri olan kişilerin Türkçe öğretmeni olarak atanmaları sonucunu doğurmaktadır.

Ayrıca öğretmenin dersleri sadece ders kitabının ışığında işlememesi de önemlidir. Çünkü ders kitaplarının bazılarında, sözlü anlatıma yönelik olarak öğrencilerden hiç bilmedikleri bir konu üzerinde konuşmaları istenmektedir. Bu durumda ders öğretmenin öğrencilere yardımcı olması, sağlıklı bir konuşma ortamının sağlanabilmesi için öğrencilere konu hakkında çeşitli açıklamalar yapması gerekir. Ayrıca bu konuda sadece ders kitabında yer alan metinlerden değil, çeşitli yerlerden elde edilen resimlerden de yararlanılabilir.

Eğitim teknolojilerinin en önemli öğelerinden olan teyp, kaset, video, radyo, televizyon, bilgisayar gibi ders araçlarının kullanımı da konuşma eğitimine önemli katkı sağlar. Bu araç-gereçler yardımıyla öğrencilere dinlettirilecek güzel konuşma örnekleri sayesinde konuşma becerisini geliştirme konusunda önemli başarılar elde edilebilir. Maalesef bu konuda yapılan araştırmalar, Türkçe öğretmenlerinin derslerinde daha çok ders kitabından faydalandıklarını (%94,44), kitapların dışında teyp, kaset, video, radyo, televizyon, bilgisayar gibi öğrenmeyi kolaylaştıran yardımcı ders araçlarından yeterince faydalanmadıklarını göstermektedir. Derslerinde görsel ve işitsel ders araç-gereçlerini kullanan öğretmenlerin oranı %5,53'tür. (Özbay, 2003: 27).

Konuşma eğitimini etkileyen faktörlerin biri de eğitim ortamlarıdır. Önemli gün ve haftalar sebebiyle düzenlenen törenlerde konuşmaları düzgün ve etkili olan öğrencilere görev verilmesi, diğer öğrencilerin bu konuşmaları dinleyerek kendi konuşmalarındaki hataları düzeltmelerini sağlar. Eğitim ortamından kasıt sadece sınıf veya okul değildir. Yeri geldiğinde, okul dışındaki çevre de eğitim ortamı olarak değerlendirilmelidir. Meselâ öğrencilerin okul gezilerinde ya da çeşitli konferans, sempozyum vb. etkinliklerde gördüklerini ve dinlediklerini anlatmaları konuşma becerisini geliştiren faktörler arasında yer alır. Eğer bulunan çevrede sempozyum, konferans, münazara, tiyatro gibi etkinlikler çok fazla gerçekleşmiyorsa böyle durumlarda da Türkçe öğretmeni, bu tür etkinlikleri öğrencileri arasında sık sık yaptırmalı, böylece onlara topluluk karşısında konuşma alışkanlığını kazandırmaya çalışmalıdır.

Okul kütüphanelerinden ve sınıf kitaplıklarından da konuşma eğitimi konusunda yararlanmak mümkündür. Öğrencilerin buralardan edinerek okudukları kitapları sınıfta arkadaşlarına anlatmaları istenebilir. Bu şekilde hem öğrencilere kitap okuma zevk ve alışkanlığı kazandırılır hem de öğrencilerin topluluk karşısında sıkılmadan konuşmaya alışmaları sağlanır.

1. Konuşma Hatalarının Giderilmesi İçin Yapılabilecek Çalışmalar

Konuşma sırasında yapılan hataları şu başlıklar altında toplamak mümkündür.

- a. Vurgu, tonlama, ritm, duraklama hataları yapma.
- b. Mahallî söyleyişle konuşma.
- c. Sesleri hatalı söyleme.
- d. Kelime hazinesinin yetersizliği.
- e. Konuşma sırasında gereksiz vücut hareketleri yapmak.

a.1. Vurgu: Kelimelerde bazı hecelerin, cümlelerde ise bazı kelime ve kelime gruplarının, diğerlerine göre daha baskılı söylenmesine vurgu denir (Korkmaz, 1987: 60). Vurgu çeşitleri şu başlıklar altında ele alınabilir:

a- Kelime Vurgusu: Türkçede genellikle kelimenin son hecesi vurgu alır. Vurgu, sebepsiz yere değişmez, böyle bir değişim kelime yapısıyla ilgilidir. Bir kelimenin iki veya daha çok anlamı varsa bu anlamlarını belirtmek için farklı şekilde vurgu yapılır.

b- Cümle Vurgusu: Cümle vurgusu, yüklem üzerinde bulunur. Fakat gerektiği zaman vurgu, cümle olduğu gibi kalmak şartıyla, belirtilmek istenen kelime üzerine de kaydırılabilir.

c- Pekiştirme Vurgusu: Bir maksadı veya duyguyu şiddetli bir şekilde belirtebilmek üzere kelimedeki bir hecenin vurgulanmasıdır. Bu vurgu ile beğenme, kızma, üzülmeye, gücenme, hayret, sevinme durumlarının ortaya konması mümkün olur.

d- Duyuş Vurgusu: Pekiştirme vurgusunun bir şekli olan duyuş vurgusu, bir duyguyu ortaya koymak, anlatmak için seçilen hecenin uzatılması ile yapılır.

e- Ahenk (Uyum) Vurgusu: Bu vurgu sayesinde sözler belli aralıklarla yapılan yükselme ve yavaşlamalarla bir söyleyiş güzelliğine kavuşur. Şiir dışında da sözde bir uyum sağlanabilir.

f- Mısra Vurgusu: Şiiri doğru yorumlamak, seslendirmeye güzellik ve anlam kazandırmak için yapılan vurgulamadır (Yakıcı vd., 2006: 15-18).

Vurgulamadaki hatalar, öğrencilere okuma parçalarının yardımıyla uygulamalar yaptırmak suretiyle giderilebilir. Hem okuma hem de konuşma sırasında öğretmen, öğrencinin vurgulama hatalarını tespit etmeli ve bunların doğrusunu önce kendi söylemeli, ardından da öğrenciye tekrarlatmalıdır.

a.2. Tonlama: Konuşmada fonemler, heceler, kelimeler zincir halkaları gibi sıralanır. Konuşmada birbiri ardından gelen sesler, hiçbir zaman aynı seviyede ve aynı renkte değildir. Ses durmadan alçalır, yükselir, yumuşar, sertleşir, inceler, kalınlaşır. İşte bu ses değişikliğine tonlama adı verilir (Parlakıldız, 2001: 54). Bir konuşmacı için en iyi ses tonu, tek düze olmayan ve gerektiğinde yükselip alçalabilen ses tonudur. Çok yüksek ya da alçak bir ses tonu, dinleyicileri rahatsız eder.

Düz ve monoton bir ses ise, içtenlik, canlılık ve duygu ifade etmez (Kantemir,1991: 57).

Alperen'e (2001: 305) göre konuşmadaki tonlama hatalarının giderilmesi için ünlülerle aşağıda belirtildiği gibi bir çalışma yapılmalıdır:

- a. Birdenbire ve aynı şiddeti sürdürerek ünlüleri söylemek.
- b. Soluk verirken bir ünlüyü giderek artan bir şiddetle çıkarmak.
- c. Sesin şiddetini alçaltıp yükseltmek.
- d. Kısa soluk vererek gür sesler çıkarmak .

a.3. Ritm: Cümle parçalarının söylenişinde süre bakımından monotonluk yoktur. Cümlenin anlamına ya da duygusuna göre bazen bir kelimedenden, bazen bir kelime grubundan, bazen de bir cümlecikten sonra uzun ya da kısa soluklar olur; böylece konuşma anlamlı susuşlara bölünmüş olur. En sade tarifile, cümlenin anlamlı susuşlara bölünmesine ritm denir (Parlak yıldız, 2001: 55).

Ritm bozukluklarının giderilmesi için izlenebilecek en etkili yol sık sık uygulama yaptırılmasıdır. Soluk alışverişinin kontrolü ve eğitilmesi de ritm bozukluklarının giderilmesinde faydalıdır. Soluk alışverişinin iradenin tamamen emrine verilmesi imkânsızsa da önemli ölçüde kontrolü mümkündür. Temel eğitimin ikinci kademesindeki çocuklarda bu eğitim özellikle beden eğitimi öğretmeni ile Türkçe öğretmenin yapacağı işbirliği sayesinde bütün eğitim dönemi boyunca yaygınlaştırılarak uygulanabilir (Yalçın, 2002: 104).

a.4. Duraklama: Ses çıkarmak için soluk almaya ihtiyaç vardır. Ses belirli bir süre uzatılabilir ama sonunda soluk tükenir. Böyle bir durumda duraklanır ve yeniden soluk almak zorunda kalınır.

Konuşurken duraklamalara yeterince önem verilmez, sık sık ve kısa duraklamalar yapılmazsa, bol ve derin soluk alma ihtiyacı duyulur. Bu da gürültülü soluk alınmasına neden olur. Gürültülü soluk alma, bir kusurdur. Bunun için de soluk tükeninceye kadar beklenmemeli, çabucak ve hissettirmeden ciğerler hava ile doldurulmalıdır (Parlak yıldız, 2001: 55).

b. Mahallî Söyleyişle Konuşma: Daha önce de belirtildiği gibi, öğrenciler okula gelmeden önce farklı çevrelerde bulunurlar. Bu da onların konuşmalarını etkileyen bir unsurdur.

Ağız özelliklerinin düzeltilmesi için çocuğa düzeyine uygun çok sayıda kitap okutmak gerekir. Çocuk okurken öğrendiği sesleri değil yazan sesleri çıkarmaya çalışır. Özellikle yüksek sesle okutmak, okurken çocuğun sesini teybe alıp sonra dinletmek, bu seviyede etkili etkinliklerdir. Bu konuda okul dışı faaliyet olarak çocuğun düzeyine uygun radyo ve televizyon programlarını dinlemesi de sağlanabilir (Demirel, 2002: 95).

c. Sesleri Hatalı Söyleme: Ağızdan çıkan her sesin doğru ve etkili çıkarılması, boğumlama çalışmalarına bağlıdır. Bu eğitim ünsüzlerin söylenmesine

yöneliktir. Oluşma merkezleri aynı olan seslerin genellikle sık sık birbirine karıştırıldığı görülür. Boğumlama çalışmaları, sesleri birbirinden ayırarak net bir biçimde oluşturma çalışmasıdır. Bu çalışmalarda kullanılacak en etkili malzeme tekerlemelerdir. Tekerlemelerin söylenmesinde önemli olan seslerin hızlı okunması değil, doğru boğumlanmasıdır. Tekerlemelerin ya basit ya da karışık anlamlı olması veya hiçbir anlam taşımaması gerekmektedir. Böylece zihinde oluşabilecek anlam kaymaları da önlenmiş olur (Yalçın, 2002: 108).

Bu çalışmalar oyunlaştırılmalı ve böylece öğrencilerin ders dışındaki zamanlarda da boğumlama konusunda egzersiz yapmaları sağlanmalıdır.

d. Kelime Hazinesinin Yetersizliği: Öğrencinin kelime hazinesinin yaşına ve seviyesine göre yeterli olmadığı, konuşması sırasında uygun kelime bulmakta güçlük çekmesinden ve bu sözcükleri “şey” ifadesiyle geçiştirmesinden anlaşılır. Öğretmenler, böyle durumlar karşısında öğrenciye çeşitli sorular sorarak “şey”in yerini tutan kelimeyi buldurmalıdır.

Dikkat ve konsantrasyonu toplayarak algılama gücünü artırmak, algılama ve dikkat süresini olabildiği kadar uzun bir süreye yaymak da konuşma sırasında gereksiz kelimelerin ve seslerin kullanılmasını önleyecektir (Yalçın, 2001).

e. Konuşma Sırasında Gereksiz Vücut Hareketleri Yapmak: Bu tür davranışların sebebi genellikle öğrencinin konuşma sırasında aşırı derecede heyecanlanmasıdır.

Konuşmacı konuşmasına önceden mutlaka hazırlanmalıdır. Ansızın bir konuşmaya çağırılrsa bile bir süre oyalanarak konuşacağı şeyleri zihninde planlamalıdır. Konuşmaya başlamadan önce bacak ve kol kasları birkaç kere kasılıp bırakılmalıdır. Bu hareketler, heyecanın kontrolü için konuşmacıya yardımcı olan pratik önlemlerdir. Bu bilgiler çocuklar, gençler ve yetişkinler için gerekli temel bilgilerdir ve eğitimin her aşamasında mutlaka kazandırılmalı, uygulama çalışmalarıyla anlatılmalıdır (Yalçın, 2001).

2. Konuşma Becerisi Nasıl Geliştirilebilir?

Konuşma eğitiminde her şeyden önce öğretmenin kendi anlatım gücüyle öğrencilere örnek olması gerekir (Kavcar vd., 1999: 58). Çünkü konuşmada önemli olan sadece duygu ve düşüncelerin sözle ifade edilmesi değildir. Bu ifade ediliş sırasında vurgu, tonlama, diksiyon ve telaffuzun da düzgün olması gerekir. Bu noktada dinleme becerisi devreye girer. Öğrenci, karşısında düzgün ve doğru konuşan bir öğretmeni dinlerse kendi konuşmasındaki yanlışları da öğretmenin konuşmasını örnek alarak düzeltir.

Ayrıca konuşma becerisini geliştirmek ve konuşmada bulunan birtakım bozuklukları giderebilmek için öğretmenlerin öğrencilere her fırsatta uygulama yaptırmaları gerekir. Bu uygulamalarda öğrencilerin konuşmalarındaki hataların düzeltilmesi için konuşmanın bitmesi beklenmelidir. Eğer konuşmanın bitmesi

beklenmezse hem öğretmen tarafından yapılan düzeltme uyarıları çok etkili olmaz hem de bu durum, konuşan öğrencinin sıkılmasına ve daha sonraki derslerde yanlışının yüzüne vurulacağından çekinerek söz almak istememesine sebep olur.

Göğüş'e göre (1978: 177) başka konular işlenirken konuşma becerisi kazandırmak için ancak bir iki düzeltme ve geçici öğütlerle değinilebilir; daha geniş, öğretmen ve öğrenciyi asıl konudan uzaklaştırır. Böyle giderayak söylenen sözlerle konuşma eğitimi verilemez. Fakat konuşma eğitimi için ayrı bir ders saati söz konusu olmadığından sadece Türkçe öğretmenlerinin değil, diğer branş öğretmenlerinin de bu konu üzerinde titizlikle durmaları gerekmektedir.

Konuşma becerisinin geliştirilebilmesi için beyin fonksiyonlarının da iyi bilinmesi gerekmektedir. Konuşmanın beyindeki hangi merkezler tarafından yürütüldüğünün bilinmesi, konuşmadaki bazı bozuklukların sebeplerinin belirlenmesinde yardımcı olur. Özellikle bir süre yurt dışında eğitim görmüş öğrencilerin okuma, yazma gibi dil becerilerinin yanında konuşmalarının da çok düzgün olmadığı bir gerçektir. Öğretmenlerin beyin fonksiyonları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları, bu öğrencilerin telaffuz ve diksiyonlarındaki bozuklukların beyinden kaynaklanıp kaynaklanmadığını anlamalarını sağlar. Eğer söz konusu bozukluklar, beyin işleyişi ile ilgiliyse öğretmenin, öğrencinin ailesiyle işbirliği yaparak sorunun çözülmesini sağlaması gerekir. Fakat sorun, öğrencinin daha önce aldığı eğitimden kaynaklanıyorsa, öğretmenin yapacağı iş, bu öğrencilerle bire bir ilgilenmek, gerekirse ders dışında da bu öğrencilere zaman ayırmak olacaktır.

Önemli gün ve haftalarda düzenlenen törenlerde öğrencilere yazı ve şiir okuma, programı sunma gibi görevler verilmelidir. Bu görev dağılımlarında mümkün olduğu kadar bütün öğrencilere fırsat verilmelidir. Böylece hem öğrencilerin topluluk karşısında heyecanlanmadan konuşabilme alışkanlığını kazanmaları hem de bu öğrencileri dinleyen diğer öğrencilerin kendi konuşmalarındaki hataları düzeltmeleri sağlanır.

Konuşma becerisinin geliştirilebilmesi için öğrencilerin yaşadıkları bir olaydan veya gözlemlerinden de yararlanılabilir. Bunları sınıfta arkadaşlarına anlatmalarının sağlanması, hem onların topluluk önünde heyecanlanmadan konuşabilmelerini sağlar hem de konuşmalarındaki hataların öğretmen tarafından kolaylıkla tespit edilip giderilmesine yardımcı olur.

Derste araç olarak okunan bir öykü, şiir veya masalın öğrencilere anlatılması, konuşma eğitimini destekler. Ayrıca öğrencilerle birlikte çeşitli yerlere düzenlenen gezilerde görülenlerin anlatılması, öğrencilerin konuşma eğitiminin geliştirilmesinde kullanılacak bir etkinliktir.

Dramatizasyon tekniği de konuşma eğitiminin geliştirilmesinde önemli bir rol oynar. Dramatizasyon çalışmaları, hayattan seçilecek sahnelerin, yazılarda anlatılanların veya öğrencilerin izledikleri bir tiyatronun beğenilen sahnelerinin canlandırılması şeklinde olabilir (Öz, 2001: 232).

Çeşitli diyaloglar yardımıyla da konuşma eğitimin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yaptırılabilir. Bu diyaloglarda öğrenciler, öğretmen-öğrenci, satıcı-müşteri, yüz yüze veya telefonla konuşan iki arkadaş, anne-çocuk, baba-çocuk vs. arasında geçebilecek konuşmaları hazırlıksız olarak yaparlar. Bu çalışma, öğrencilerin hazırlıksız konuşma yapabilme alışkanlığını kazanmalarını sağlamak yanında, onların topluluk karşısında rahat bir şekilde konuşabilmelerini de sağlar.

Konuşma becerisinin geliştirilmesinde çeşitli resim ve fotoğraflardan da yararlanılabilir. Öğrenciler, bu konuda yapacakları konuşmalarda hayal güçlerini de geniş ölçüde kullanırlar.

Konuşma becerisinin geliştirilebilmesi için öğrencilere ders saatinde veya ders dışı zamanlarda bazı eğitsel oyunlar da oynatılabilir. Bu oyunlar sayesinde konuşma becerisinin geliştirilmesi daha zevkli hâle getirilir.

Sonuç

Konuşma becerisinin de diğer dil becerileri gibi insanın soru sorabilme, düşünebilme, düşündürebilme gibi yeteneklerinin gelişimini ortaya koyduğu görülmektedir. Zamanında ve gerektiği kadar konuşabilmeyi öğrenen bir insan hayatı boyunca yanılığa düşmez. Düzgün ve doğru konuşmak kadar dinlemenin de bir erdem olduğu öğrencilere her fırsatta aşılmalıdır. Bilindiği gibi dil becerileri birbirleriyle yakın ilişkiler içindedir. Dinleme ve okuma alışkanlığı olmayan birinin düzgün yazabileceği veya konuşabileceği de beklenemez. Bu gerçekten hareketle Türkçe öğretmenleri, her şeyden önce kendi konuşmalarına özen göstererek öğrencilerini iyi birer dinleyici olarak yetiştirmelidir. Öğrencilere konuşma becerisinin kazandırılabilmesi ve bu becerinin geliştirilebilmesi için öğretmenlerin yetiştirilmesinde de titiz davranılması gerekir. Çünkü Türkçeyi düzgün ve etkili kullanamayan birinin verdiği eğitimde başarıya ulaşması imkânsızdır. Türkçeyi düzgün konuşan ve yazan bireylerin yetiştirilmesi, Türkçe öğretmenlerinin derslerini bilgi değil, ifade ve beceri dersi olarak görmelerine bağlıdır.

KAYNAKLAR

- ALPEREN, Nusret. (2001). **Türkçe Okuma ve Yazma Eğitimi Rehberi**. Ankara.
- BURDURLU, İbrahim Zeki, KANTARCI, İ. (1971). **Ortaöğretimde Türkçe Öğretimi**. İzmir.
- DEMİREL, Özcan. (2002). **Türkçe Öğretimi**. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- EREM, Turgut, SEVİN, N. (1947). **Konuşma Dilimiz**. İstanbul: MEB Yayınları.
- GÖĞÜŞ, Beşir. (1978). **Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi**. Ankara.
- KANTEMİR, Enise. (1991). **Yazılı ve Sözlü Anlatım**. Ankara.
- KAVCAR, Cahit, OĞUZKAN, F., SEVER, S. (1999). **Türkçe Öğretimi**. Ankara: Engin Yayınları.
- KORKMAZ, Alâaddin. (1987). **Türkçe Kompozisyon**. Ankara.
- ÖZ, Feyzi. (2001). **Uygulamalı Türkçe Öğretimi**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- ÖZBAY, Murat. (2003). **Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi**. Ankara.
- ÖZBAY, Murat. (Kış, 2005). “*Sesle İlgili Kavramlar ve Konuşma Eğitimi*”. **Millî Eğitim**, S. 168, s. 116-125.
- ÖZKIRIMLI, Atilla (1994). **Dil ve Anlatım**. Ankara.
- PARLAKYILDIZ, Hayrettin. (2001). “*Telaffuz ve İmlâ*”. **Dil Dergisi**, S. 109, s. 48-63.
- YAKICI, Ali, YÜCEL, M., DOĞAN, M., YELOK, S. (2006). **Üniversiteler İçin Türkçe-2, Sözlü Anlatım**. Ankara: Gazi Kitabevi.
- YALÇIN, Alemdar. (2002). **Türkçe Öğretim Yöntemleri: Yeni Yaklaşımlar**. Ankara: Akçağ Yayınları.
- YALÇIN, Cevdet. (2001). **Türk Dili ve Kompozisyon, Planlı Konuşma ve Yazma Sanatı**. Ankara.